

Đôi Dòng Tường Nhớ Gs. Vũ Quốc Thúc

LS Nguyễn Văn Định

Vào khoảng tháng 6 năm 2006 tôi được tháp tùng GS. Nguyen Van Canh sang Pháp tham dự buổi nói chuyện về Hoàng Sa và Trường Sa được Cộng đồng người Việt Quốc gia tại Pháp tổ chức. Nhân cơ hội này, trước ngày họp, chúng tôi có mời GS Thúc đến dự một bữa cơm tại quận 13 Paris. Dù được mời nhưng GS Thúc lại hoãn đãi chúng tôi trong một tình thần cởi mở và thân mật.

Hình chụp tại nhà hàng năm 2006 GS. Nguyễn Văn Canh (Trái). GS. Vũ Quốc Thúc (phải)

Đây là lần đầu tiên tôi được tiếp chuyện trực tiếp với GS Thúc. Năm 1963 tôi chỉ là Sinh viên Luật, năm I, học môn Kinh Tế mà Giáo Sư Thúc giảng dạy và chỉ có dịp diện kiến với giáo sư khi vào “vấn đáp” năm đó.

Trong bữa cơm thân mật này, GS. Thúc cho biết Ông rất vui được gặp chúng tôi dù ông bận săn sóc cho hiện thể lúc đó đang đau yếu.

Trong buổi gặp gỡ này Ông tâm sự rất nhiều về cuộc đời của Ông.

Năm 1942, Ông mới 22 tuổi đỗ Cử Nhân Luật, rồi được bổ nhiệm làm Tri Huyện Thanh Oai (Tôi không nhớ rõ tên Huyện?), sau đó tham chính dưới thời Chính Phủ Bửu Lộc. Rồi Ông sang Pháp học lấy bằng Tiến Sĩ Kinh Tế (1950). Cùng năm đó, bốn tháng sau, Ông được dự thi Thạc sĩ. Kỳ này ông được “admissible”, rồi ông trở về Việt nam dạy học vì vào lúc này hầu hết các giáo sư người Pháp rút về nước. Đến tháng 5, 1951, ông được cử Xử Lý Giám Đốc Trung Tâm (Luật) Hà nội. Rồi đến tháng 6, năm 1952, ông trở lại Pháp để dự thi Thạc sĩ (lần thứ 2) và đậu bằng ấy. Lúc đó Ông mới 30 tuổi. Chính Phủ Pháp mời Ông ở lại dạy học nhưng Ông quyết định về để giúp nước. Ông được bầu làm Phó Khoa Trưởng kiêm Giám Đốc Trung tâm Luật, Hanội để thay thế người Pháp rút về nước, trong khi Khoa trưởng người Pháp có tên là Khérian (gốc Trung Đông) có văn phòng và điều khiển Trung tâm Sài gòn. Cho tới năm 1954, khi di cư vào Nam, và Ông tham gia Nội các Bửu Lộc, và GS Vũ Văn Mẫu (Thạc sĩ Tư Pháp 1953) được bầu làm Phó Khoa trưởng thay thế. Trong thời gian này, tại mỗi kỳ thi, Pháp cử một Giáo sư Thực thụ sang làm Chủ khảo. Khi Pháp trao trả độc lập cho nền Đại Học Việt nam, vào năm 1956, thì Trường Luật không còn là một Phân Khoa của Đại Học Paris nữa, và được đổi tên là Đại Học Luật Khoa Sài Gòn thuộc Viện Đại Học Sài Gòn và GS Mẫu được bầu làm Khoa trưởng thay thế Khoa trưởng Khérian, về Pháp vào năm 1957.

GS Thúc là một trong những Giáo sư đầu tiên, cùng với các GS Vũ Văn Mẫu, GS Nguyễn Cao Hách, Giáo sư Vũ Quốc Thông, có công lao lớn xây dựng Đại Học Luật Sài Gòn sau khi Pháp rút hẳn khỏi VN vào năm 1957 và thiết lập chương trình huấn luyện cho phù hợp với hiện trạng, và tiếng Việt bắt đầu được sử dụng để giảng dạy.

Ngoài việc giảng dạy tại trường Luật, Quốc gia Hành Chánh, GS. Thúc từng tham chính trong nhiều chức vụ khác nhau như Bộ trưởng Giáo Dục trong Nội các Bửu Lộc; Thống đốc Ngân Hàng Quốc Gia, giải quyết vấn đề Tiền Tệ Đông Dương, vấn đề Hối đoái, làm Quốc Vụ Khanh về tái thiết và phát triển Kinh Tế ... Ông cũng đứng ra điều khiển Chương Trình Nghiên Cứu Kinh Tế Hậu Chiến cùng với GS Stanley (hình như của Đại học Michigan) gửi sang. Bản đúc kết của Chương Trình, mang tên là Kế Hoạch Tái Thiết Kinh Tế Hậu Chiến Stanley - Vũ Quốc Thúc rất có giá trị để chuẩn bị tái thiết Việt nam sau khi chiến tranh chấm dứt, để trở thành một nước Việt hùng mạnh.

Năm 1975 Khi VC cưỡng chiếm Saigon, chúng mời Ông tiếp tục điều hành trường luật. Khi mọi việc đã được ổn định thì Ông nhận được giấy báo cho nghỉ việc. Ông nói lúc đó ông rất ngỡ ngàng và mượn hai câu thơ mà nhạc sĩ nào đó đã phổ nhạc để than “*Hôm nay trời đẹp mây cao, tôi buồn không hiểu tại sao tôi buồn*”. Vào năm 1978 Ông được Thủ Tướng Pháp can thiệp, Ông sang Pháp và được mời dạy tại Đại Học Paris cho tới năm 1988 về hưu. Dù về hưu, Ông liên tục tham gia những sinh hoạt chính trị một cách không mệt mỏi với những chính khách tên tuổi để tìm một giải pháp khả thi cho nước VN được tốt đẹp hơn.

Ngày từ thời còn ở trong nước GS. Thúc cùng với các Giáo sư tâm huyết khác luôn luôn trăn trở về vận mệnh quốc gia và mong mỗi xây dựng một nước VN hùng mạnh. Những quý vị này đã có công đào tạo ra nhiều lớp trí thức để trở thành “cán bộ” cốt yếu xây dựng nền dân chủ pháp trị của miền Nam. Các môn sinh này nắm giữ các chức vụ then chốt trong các cơ quan lập pháp, hành pháp và tư pháp trong công cuộc xây dựng, và phát huy nền dân chủ được cai trị bằng luật pháp cho VNCH. Họ là những người được trang bị các kiến thức vững chãi trong các lãnh vực sinh hoạt trọng yếu của quốc gia, không thua gì các viên chức của các quốc gia tiên tiến trên thế giới.

Trong buổi gặp gỡ này, chúng tôi thấy hai vị giáo sư thảo luận rất hăng say về tình hình đất nước ta. Cả hai đều tỏ ra trăn trở với vận mệnh của quốc gia dân tộc. GS Thúc cho rằng để cho VN khỏi bị xâm xé bởi các cường quốc, nhất là đối phó với âm mưu xâm chiếm của Trung Cộng GS. Thúc đưa ý kiến muốn VN thành một quốc gia TRUNG LẬP với sự bảo đảm của quốc tế ... Khi bữa ăn kết thúc, chúng tôi đề nghị lái xe đưa Giáo sư về, nhưng ông nhất định từ khước với lý do là Ông quen đi Metro và đi bộ để vận động cho cơ thể được khoẻ.

Ngày hôm sau, trước giờ buổi nói chuyện về Hoang Sa Trường Sa bắt đầu, tôi thấy GS.Thúc dù bận đã đến trước để tham dự. Tôi cũng còn nhận thấy có sự hiện diện của nhiều vị trước đây đã từng là chính khách ở Việt nam như Sứ thần Phạm đăng Sum, LS. Lê trọng Quát, một số quý vị tên tuổi khác mà tôi không nhớ tên. Ngoài ra còn có GS. Lê Đình Thông dạy tại trường Đại Học Nanterres của Pháp và GS Trần Thiện Vọng có tên tham dự nhưng cáo lỗi không đến được vì có người thân bị đau yếu. Bắt đầu buổi họp, BS Phan văn Trường, Chủ tịch Cộng Đồng Người Việt ở Paris ngỏ lời chào mừng quan khách. Ông nói tới lý do ông tổ chức buổi gặp mặt, cảm ơn diễn giả từ Hoa Kỳ sang. Để cho buổi họp được linh đông và vui hơn, buổi họp có nghệ Sĩ Bích Thuận hát ca trù thời xưa của miền Bắc VN ...

Sau buổi thuyết trình chúng tôi được quý vị trong ban tổ chức khoản đãi bữa tiệc tại một nhà hàng ở Paris. GS Thúc bận không tham dự được. GS Lê Đình Thông và vài vị nữa đã không ở lại được vì xe bị kéo đi mất. Khách tham dự đông, nên xe của quý vị này đã đậu ở chỗ bị thành phố cấm...

Tóm lại GS Vũ Quốc Thúc là một CÂY ĐAI CỔ THỤ trong làng Luật VN. Ông được coi như những người đã dày công xây dựng trường Luật của VNCH ngay sau khi người Pháp rút về nước. Ông cũng còn là một chính khách lỗi lạc của VN trong mọi thời đại và được kính mến của nhiều thế hệ trí thức của nước nhà.

Tôi thanh thật tri ân GS. Vũ Quốc Thúc. Việc Ông ra đi là sự mất mát lớn cho đất nước và để lại sự luyến tiếc sâu xa cho nhiều môn sinh mà ông đã từng giảng dạy. Nhân dịp này tôi kính xin linh hồn Ông được an nghỉ nơi cõi vĩnh hằng, ở nơi đó ông không còn trăn trở tới vận mệnh của quốc gia dân tộc nữa.

Xin vĩnh biệt GS. Vũ Quốc thúc

LS. Nguyễn Văn Định

Tài liệu tham khảo: Các thư riêng, trao đổi giữa GS. Nguyễn văn Canh và các GS. Vũ quốc Thúc, GS. Nguyễn cao Hách và GS. Nguyễn quang Quỳnh.